

A szolgáltató közhatalom elve, érvényesítésének lehetőségei, gyakorlati megvalósítása és tapasztalatai a munkavédelmi és munkaügyi hatósági tevékenység keretein belül

Előadó:

dr. Bakos József

főigazgató-helyettes

Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Munkavédelmi és Munkaügyi Igazgatóság

2014. április 15-16.

A közhatalmi tevékenység

A közhatalom gyakorlása azt jelenti, hogy az államigazgatási szervek jogszabályban meghatározott **hatáskörükben, illetékességi területükön** mindenkire **kötelező döntéseket hozhatnak** és e döntéseknek állami kényszereszközökkel szerezhetnek érvényt.

Az államigazgatási szervek hatósági tevékenysége

A HATÓSÁGI JOGALKALMAZÁS FORMÁI

KÖZVETLEN HATÓSÁGI JOGALKALMAZÁS

- *JOGOK, KÖTELEZETTSÉGEK MEGÁLLAPÍTÁSA*
- *DÖNTÉS KIKÉNYSZERÍTÉSE*

HATÓSÁGI FELÜGYELET

- *HATÓSÁGI ELLENŐRZÉS*
- *SZANKCIONÁLÁS*

FELÜGYELETEK SZEREPE

- fokozott állami védelmet igénylő társadalmi viszonyok folyamatos ellenőrzése
- a jog a gyengébb fél védelmét speciális előírásokkal kívánja biztosítani
- jellemzően hivatalból tartott ellenőrzések

A hatósági tevékenység alapelvei

Minden ember alapvető igénye a saját, illetve családja megélhetéséhez szükséges anyagi forrás biztosítása, amelyért az egészségét nem veszélyeztető és biztonságos munkakörülmények között dolgozhat a pihenés és testi-lelki regenerálódás biztosítása mellett.

Magyarország Alaptörvénye biztosítja a jogot minden munkavállalónak az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez, a napi és heti pihenőidőhöz és az éves fizetett szabadsághoz.

A munkaügyi és munkavédelmi hatóság feladata a munkavállalók ezen alapjogainak védelme, amelyet az ellenőrzésekkel, a szabálytalanságok feltárásával, illetve tájékoztatási tevékenysége révén lát el.

Az állami munkafelügyeleti rendszer története

- A szocializmus idején az érdekképviselői szervezetek látták el az állami hatósági feladatokat
- 1984 - OMvF létrejötte
- 1987 - OMvF munkaügyi ellenőrzési feladatokat is kapott
- 2000 - a Munkaügyi Központtól való leválás
- 2006 - regionális felügyelőségek (7 régió)
- 2007 - egységes munkavédelmi hatóság
- 2011 - a megyei (fővárosi) kormányhivatalok részei a munkavédelmi és munkaügyi szakigazgatási szervek
- 2012 - Nemzeti Munkaügyi Hivatal megalakulása

A Nemzeti Munkaügyi Hivatal Munkavédelmi és Munkaügyi Igazgatósága

A Nemzeti Munkaügyi Hivatal megalakulása

- **OMFI beolvadása: 2011. december 1.**

250/2011. (XII. 1.) Korm. Rendelet a munkahigiénés és foglalkozás-egészségügyi feladatok ellátásával összefüggő kormányrendeletek módosításáról

- **Létszámcsökkentés végrehajtása: OMMF-nél 36%**

1413/2011. (XII. 1.) Korm. határozat a foglalkoztatáspolitikai szervezetrendszer átalakításáról

- **Nemzeti Munkaügyi Hivatal létrejötte: 2012. január 1.**

*A Foglalkoztatási Hivatal bázisán, annak névmódosulásával jött létre az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség és a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet beolvadásával /a **Munkavédelmi és Munkaügyi Igazgatóság önálló feladat és hatáskörrel rendelkezik/***

323/2011. Korm. rendelet a Nemzeti Munkaügyi Hivatalról és a szakmai irányítása alá tartozó szakigazgatási szervek feladat és hatásköréről

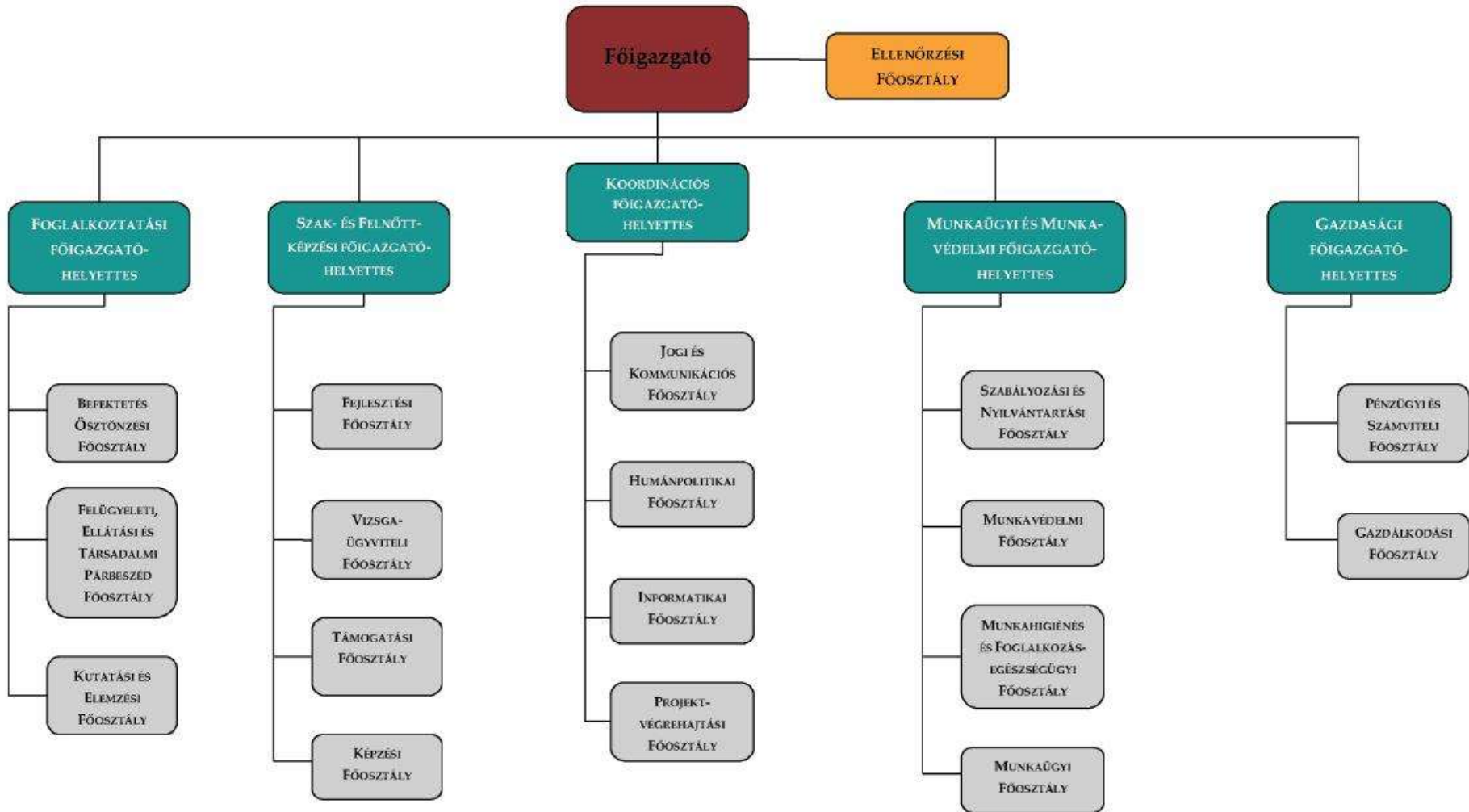
A Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- foglalkoztatáspolitikai,
- munkavédelmi,
- munkaügyi,
- szak- és felnőttképzési

feladatokat ellátó központi hivatal

A Nemzeti Munkaügyi Hivatal szervezeti ábrája

A munkavédelmi hatóság céljai

- A foglalkoztatás biztonságának elősegítése.
- Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkakörülmények és emberbarát munkahelyek kialakításának elősegítése.
- A biztonságos, ergonomikus munkaeszközök, gépek, minőségi egyéni védőeszközök használatának ösztönzése.
- Munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések megelőzése.

A munkaügyi hatóság céljai

- Piaci esélyegyenlőség biztosítása.
- A jogellenes foglalkoztatás, illetve munkavállalás visszaszorítása.
- A korlátozott érdekérvényesítési képességgel rendelkező munkavállalók alkotmányos, garanciális jogainak védelme.
- Az ellenőrzések visszatartó erejének növelése.
- A foglalkoztatási kultúra javítása.

A munkavédelmi és munkaügyi igazgatóság általános feladatai

- a szakmai szervezeti egységeken keresztül a főigazgató-helyettes ellátja a munkavédelmi és munkaügyi felügyelőségek szakmai irányítását
- a felügyelőségek munkáját módszertani útmutatók, szakmai ajánlások és tájékoztató anyagok kiadásával, konzultációk tartásával támogatja
- a felügyelőségek szakmai munkáját értékeli
- felügyelők képzését, továbbképzését, továbbá az újonnan belépő felügyelők vizsgáztatását megszervezi
- a felügyelőségek korrupcióellenes stratégiájának kidolgozásával kapcsolatos feladatokat ellátja

A munkavédelmi és munkaügyi igazgatóság általános feladatai

- elemzi és értékeli az igazgatósághoz és a felügyelőségekhez érkező panaszokat
- ellenőrzési irányelvet ad ki (Nemzetgazdasági Közlöny)
- működteti a munkavédelmi és munkaügyi feladatai ellátásához, az általa kezelt adatok nyilvántartásához szükséges egységes informatikai rendszert
- a főigazgató-helyettes ellátja a rendkívüli állapot idején szükséges munkaerő meghagyásával kapcsolatosan a hatáskörébe utalt feladatokat

A munkavédelmi és munkaügyi igazgatóság munkavédelmi állami feladatai

- a munkavédelem nemzetgazdasági szintű irányításával kapcsolatos feladatok ellátása
- jogszabály előkészítési és jogszabály-alkotási felelősségébe tartozó jogi normák tervezeteinek előkészítése
- munkavédelmi vonatkozású EU irányelvek harmonizálása

A munkavédelmi és munkaügyi igazgatóság munkavédelmi állami feladatai

- területi felügyelőségek szakmai irányítása, törvényességi, szakszerűségi és hatékonysági ellenőrzése, másodfokú hatósági jogkör gyakorlása
- a foglalkozási megbetegedésekkel, fokozott expozíciós esetekkel kapcsolatos adatok feldolgozása, a munkabaleseti információs rendszer működtetése

A munkavédelmi és munkaügyi igazgatóság munkavédelmi állami feladatai

- az Mvt.-ben meghatározott munkavédelmi információs rendszer működtetése
- a munkavédelmi jellegű bírságok pályázati feladatainak ellátása
- bizottságok, testületek, tevékenységében való észvétel, különösen a szabványosítás, az akkreditálás, a nukleáris baleset-elhárítás, a kémiai biztonság és egyéni védőeszközök kijelölésével kapcsolatban
- EU – OSHA nemzeti fókuszpontja feladatainak ellátása
- a munkahigiénés és foglalkozás-egészségügyi szerv korábbi feladatainak ellátása

A munkavédelmi és munkaügyi igazgatóság munkaügyi állami irányítási feladatai

- a munkaügyi hatósági ellenőrzéssel kapcsolatos állami irányítási feladatok ellátása
- az Európai Unió tagállamainak munkaügyi feladatokat ellátó hatóságaival való együttműködés
- a posting szabályok megtartásának ellenőrzése céljából tartott vizsgálatok tapasztalatairól beszámoló készítése
- a szakigazgatási szervek közreműködésével a munkaügyi előírások végrehajtásának elősegítését szolgáló tájékoztató, felvilágosító tevékenység ellátásában való részvétel

2014. évre szóló ellenőrzési irányelvek

Munkavédelem:

- nagy létszámú munkavállalót foglalkoztató munkáltatók gyakoribb és részletesebb ellenőrzése;
- munkabiztonsági szabályszegések és a munkaegészségügyi kóroki tényezők feltárása és vizsgálata;
- több ellenőrzés a zajjal, kéz–karrezgéssel, veszélyes anyagokkal/keverékekkel, rákkeltő vagy mutagén anyagok expozíciójával járó tevékenységek kapcsán;

2014. évre szóló ellenőrzési irányelvek

- a kiemelt védelemre szoruló munkavállalók csoportjaiban (fiatalkorúak, terhes, nemrégén szült, anyatejet adó nők és szoptató anyák, idősödők, megváltozott munkaképességűek, mozgáskorlátozott vagy egyéb testi fogyatékos munkavállalók) a foglalkoztatási körülmények fokozottabb vizsgálata;
- éles, hegyes munkaeszközök okozta sérülések megelőzése, ill. az anyagmozgatási tevékenységek, építőipari kivitelezés ellenőrzése;
- munkavédelmi oktatások tartalmi vizsgálata;
- megelőzést szolgáló tájékoztató, felvilágosító tevékenység.

2014. évre szóló ellenőrzési irányelvek

Munkaügy:

- a szolgáltató közigazgatás elvének érvényesítése, tájékoztatási tevékenység (tájékoztatás, nyílt nap megtartása);
- a bejelentés és munkaszerződés nélküli foglalkoztatás visszaszorítása; a munkabérhez, valamint a pihenéshez való jog érvényesülésének, illetve a valóságnak megfelelő munkaidő nyilvántartására vonatkozó jogszabályok megtartásának ellenőrzése;

2014. évre szóló ellenőrzési irányelvek

- vagyónvédelem és javítási tevékenység fokozott ellenőrzése;
- a feketefoglalkoztatással érintett munkáltatók legalább 80 %-a esetén utóellenőrzést kell tartani;
- ellenőrzések arányos ágazati elosztására való törekvés;
- akcióellenőrzés, célvizsgálat tartása a helyi sajátosságok figyelembe vételével.

Partnerség

A szolgáltató közigazgatás érvényre juttatása

- szakmai fórumokon való részvétel;
- jogszabály-módosításokkal kapcsolatos konzultáció;
- felügyelőségeken panasziroda működtetése;
- hatósági bizonyítványok kiállítása;
- prevenció (pl.: akcióellenőrzések előtti sajtótájékoztató);
- irányelvek, ellenőrzési tervek közzététele (kiemelt ágazatok, szempontrendszer, stb.) a tárgyévet megelőzően;
- feladatok, eredmények nyilvánosságra hozatala.

Együtműködési megállapodások

A szerződő felek általános vállalásai:

- a szakmai előírások megvalósulásának elősegítése,
- jogsértés, visszaesség észlelése esetén jelzés a hatóság felé
- csatlakozás a „Partnerség a foglalkoztatás biztonságáért” programhoz
- együttműködés a munkaerő-piaci feltételek korszerűsítésében, kialakításában
- területi szintű együttműködés előmozdítása

Együtműködésben részt vevő szervezetek:

Magyar Bányászati és Földtani Hivatal (MBH)

Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (OKF)

Ipartestületek Országos Szövetsége (IPOSZ)

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK)

Magyar Mérnöki Kamara

Honvédelmi Minisztérium Hatósági Hivatal

Hatósági nyilvántartás

Met. 8/C § (1) A munkaügyi hatóság a foglalkoztatók munkaügyi kapcsolatai rendezettségével kapcsolatos adatoknak más szervek eljárásában történő felhasználása céljából hatósági nyilvántartást vezet, mely tartalmazza azoknak a foglalkoztatóknak az adatait, amelyekre vonatkozóan a munkaügyi ellenőrzés során a hatóság jogerős és végrehajtható határozata, illetőleg - a határozat bírósági felülvizsgálata esetén - jogerős bírósági határozat jogsértést állapított meg.

Mvt. 83/B. § A munkavédelmi hatóság a munkavédelmi szabályok munkáltatók általi megtartásának más szerv előtti, külön jogszabály szerinti eljárásban történő igazolása céljából hatósági nyilvántartást vezet.

Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Munkavédelmi és Munkaügyi Igazgatóság

Munkaügyi és Munkavédelmi jogsértést elkövetett munkáltatók. A menüpontok tartalmával kapcsolatban részletes információ a hatósági nyilvántartás tájékoztatójában található.

1. Közbeszerzés (csak a 2014. március 15-ét követően megkezdett beszerzéseknél, közbeszerzési eljárásoknál kell figyelembe venni)
2. Rendezett munkaügyi kapcsolatok
3. Munkavédelmi bírsághatározatok
4. Bérkompenzáció hiányát megállapító határozatok
5. Közbeszerzés (csak a 2013. július 1-jét megelőzően indult közbeszerzési eljárásokban lehet figyelembe venni)

Panaszok és közérdekű bejelentések

Az Alaptörvény XXV. cikke az állampolgári szabadságjogok között sorolja fel a panasz, közérdekű bejelentés megtételéhez fűződő alkotmányos jogot: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez.”

- ▶ A korlátozott érdekérvényesítési képességgel rendelkező munkavállalók jogainak és érdekeinek védelme;
- ▶ Az általánoshoz képest rövidebb ügyintézési határidő;
- ▶ A kivizsgálás mellőzése csak rendkívül indokolt esetben;
- ▶ Bejelentő tájékoztatása, adatainak védelme.

Tájékoztatás és tanácsadás munkavédelem területén

1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről

- 81. § (1) A munkavédelemre vonatkozó szabályok megtartásának elősegítését, valamint ellenőrzését a munkavédelmi hatóság látja el.

- (3) A munkavédelmi hatóság tájékoztatással és tanácsadással segíti a munkáltatókat és munkavállalókat, a munkavédelmi képviselőket, továbbá az érdekképviselőket, hogy azok a munkavédelemmel kapcsolatos jogukat gyakorolhassák, és kötelezettségeiket teljesíthessék.

Tájékoztatás és tanácsadás a munkavédelem területén

Munkavédelmi Információs Szolgálat

Célok:

- ▶ a munkavédelmi ismeretek mind szélesebb körű terjesztése elsődlegesen a mikro, kis-és középvállalkozások, illetve az induló vállalkozások számára;
- ▶ az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeinek megteremtésében való segítségnyújtás, tanácsadás és tájékoztatás;
- ▶ a munkahelyi balesetek és egészségkárosodások megelőzése;

A telefonon, személyesen és írásos formában történő tanácsadás a jogszabályokban, szabályzatokban, szabványokban megfogalmazott normatív követelmények ismertetését, illetve az ezekből következő helyes gyakorlat bemutatását jelenti.

Tájékoztatás és tanácsadás a munkavédelem területén

A hatósági tevékenységtől elkülönítetten működő **Munkavédelmi Információs Szolgálathoz** 2013-ban 5.368 megkeresés érkezett, ebből 5.210 fő telefonon, 147 e-mailben érdeklődött. **A Munkavédelmi Felügyelőségeken** 2013-ban összesen 2.558 megkeresést regisztráltak, ami a megelőző évihez (2.482) képest kismértékű emelkedést mutat.

Ez összesen 7.926 megkeresést jelent, mely 11.259 munkavédelemmel kapcsolatos kérdést foglal magában.

A telefonos, illetve írásos megkeresésen kívül lehetőség van a személyes tanácsadás igénybevételére is. Külön vezetői döntés esetén van erre mód az információt kérő cég területén, telephelyén.

Tájékoztatás munkaügy területén

2010-ig a következetes hatósági jogalkalmazás volt inkább jellemző, 2010-től ellenőrzési tevékenység mellett inkább a tájékoztató, felvilágosító tevékenység.

323/2011. (XII. 22.) Korm. Rendelet

15. § (5) bekezdés

A munkavédelmi és munkaügyi igazgatóság - a munkavédelmi és munkaügyi szakigazgatási szerv közreműködésével - részt vesz a munkaügyi előírások végrehajtásának elősegítését szolgáló tájékoztató, felvilágosító tevékenység ellátásában

A tájékoztató, felvilágosító tevékenység ellátását – országos hatásköréből és szakmai irányítási feladatköréből adódóan - elsődlegesen az OMMF/NMH feladatává tette, de illetékességi területükön a munkavédelmi és munkaügyi szakigazgatási szervek munkaügyi felügyelőiségei is részt vesznek e feladat ellátásában

Tájékoztatás munkaügy területén

A központban e feladatokat a Munkaügyi Főosztály látja el

A hivatal weboldalán feltett rövid határidővel, illetve írásban (tipikusan e-mail-ben) feltett munkajogi kérdésekre fórumszerűen, a weboldalon található a válasz .

Bonyolultabb, a hétköznapi jogalkalmazási kérdéseket meghaladó, illetve országos jelentőségűnek minősülő kérdésekre szintén a központ munkatársai adják meg a választ.

Munkaügyi tájékoztatásért, felvilágosításért bárki fordulhat hozzánk, illetve a munkaügyi felügyelőségekhez (munkavállalók, munkáltatók, érdekképviselői szervek, stb.).

Tájékoztatás munkaügy területén

Tapasztalatok

A kérdéseket nagyjából azonos arányban teszik fel munkáltatók és munkavállalók.

A kérdések legnagyobb része viszonylag egyszerű értelmezési nehézségeiből fakad (laikus jogalkalmazás), vagy abból, hogy a kérdező egyszerűen nem találja az adott rendelkezést.

A kérdések kb. 15 %-át viszont láthatóan a munkaügyi szabályokat a mindennapi munkája során alkalmazó és jól ismerő kérdező tesz fel (könyvelő, HR-es) bonyolultabb, összetettebb tárgykört érintően, melyet időnként még a bírósági joggyakorlat sem alakított ki (új Mt.).

A kérdések hozzávetőlegesen 10-15%-a olyan területet érint, melyhez más hatóság rendelkezik kompetenciával (tipikusan társadalombiztosítási kérdések), ekkor az adott hatóság elérhetőségének feltüntetésével a kérdező erről kap felvilágosítást.

Rendezvények a munkavédelem és munkaügy területén

Tájékoztató, felvilágosító rendezvények

A hivatal munkatársai és a kormányhivatalokban dolgozó kollégák mind önálló szervezésben, mind felkérésre rendszeresen vesznek részt nyílt napokon, előadásokon, jogi ismeretterjesztő rendezvényeken az ország egész területén, ahol a munkáltatók és a munkavállalók az aktuális munkavédelmi és munkaügyi jogszabályváltozásokról, fontosabb szabályozási kérdésekről kaphatnak tájékoztatást.

„Nyílt nap” szervezése kiemelt feladatként került meghatározásra

A rendezvények egyes területi felügyelőségeken olyan formában kerülnek megrendezésre, hogy azokon több szerv (kamarák, munkaügyi központok, alapítványok) is részt vehetnek. Esetenként a munkaügyi központokkal, adóhatósággal közös rendezvényeket tartottak a felügyelőségek.

A 2013. évben országosan több mint 200 rendezvényt tartottak a munkavédelmi és munkaügyi hatóság területi szervei.

Kommunikáció és PR tevékenység (saját és uniós pályázati forrásból)

Rendezvények

Szakmai rendezvények, szakkiállítások keretén belül szervezett szimpóziumok (Construma, Ipar Napjai, OMÉK);

szakszervezeti rendezvények, munkavédelmi és munkaügyi szakkiállítások, konferenciák;

fesztiválok helyszínein megvalósított interaktív programok (pozitív élmények összekapcsolása a munkaügy és a munkavédelem témájával);

megemlékezés - a munkabalesetben elhunyt, illetve megrokkant munkavállalók emléknapján.

Kommunikáció és PR tevékenység (saját és uniós pályázati forrásból)

Figyelemfelkeltés, tájékoztatás, média-megjelenések

kommunikációs stratégiára épülő PR kampány;

kiadványok, filmek, online megoldások a tudatos, felelős, megelőző szemlélet elterjedésének elősegítésére;

a nyomtatott és elektronikus sajtó és az internet felületein való megjelenés.

A hatóság honlapja

- a jogszabályok változását a jogalkalmazást segítő módon bemutató tájékoztatási kötelezettségének az igazgatóság jelenleg is eleget tesz;
- Gyakran Ismételt Kérdések (GYIK);
- a kiadványok elektronikus formában is letölthetők.

Új kihívások

A gazdasági válság hatásai, a biztonságra fordítható kiadások csökkentése, mindezzel együtt a foglalkoztatás bővülése, az új munkahelyek létesítése **többletfeladatot ró a hatóságra.**

Egyes munkavállalók foglalkoztatása önmagában is fokozott kockázatot jelent munkavédelmi szempontból:

- a munka világába újonnan belépők;
- hosszabb idő után visszalépők;
- a frissen szerzett képesítéssel rendelkezők.

E kockázatokat fokozhatja

- az új vállalkozások ismerethiánya;
- az atipikus foglalkoztatási formák kiszélesedése, így
 - az egyszerűsített foglalkoztatás,
 - a közfoglalkoztatás.

Új kihívások

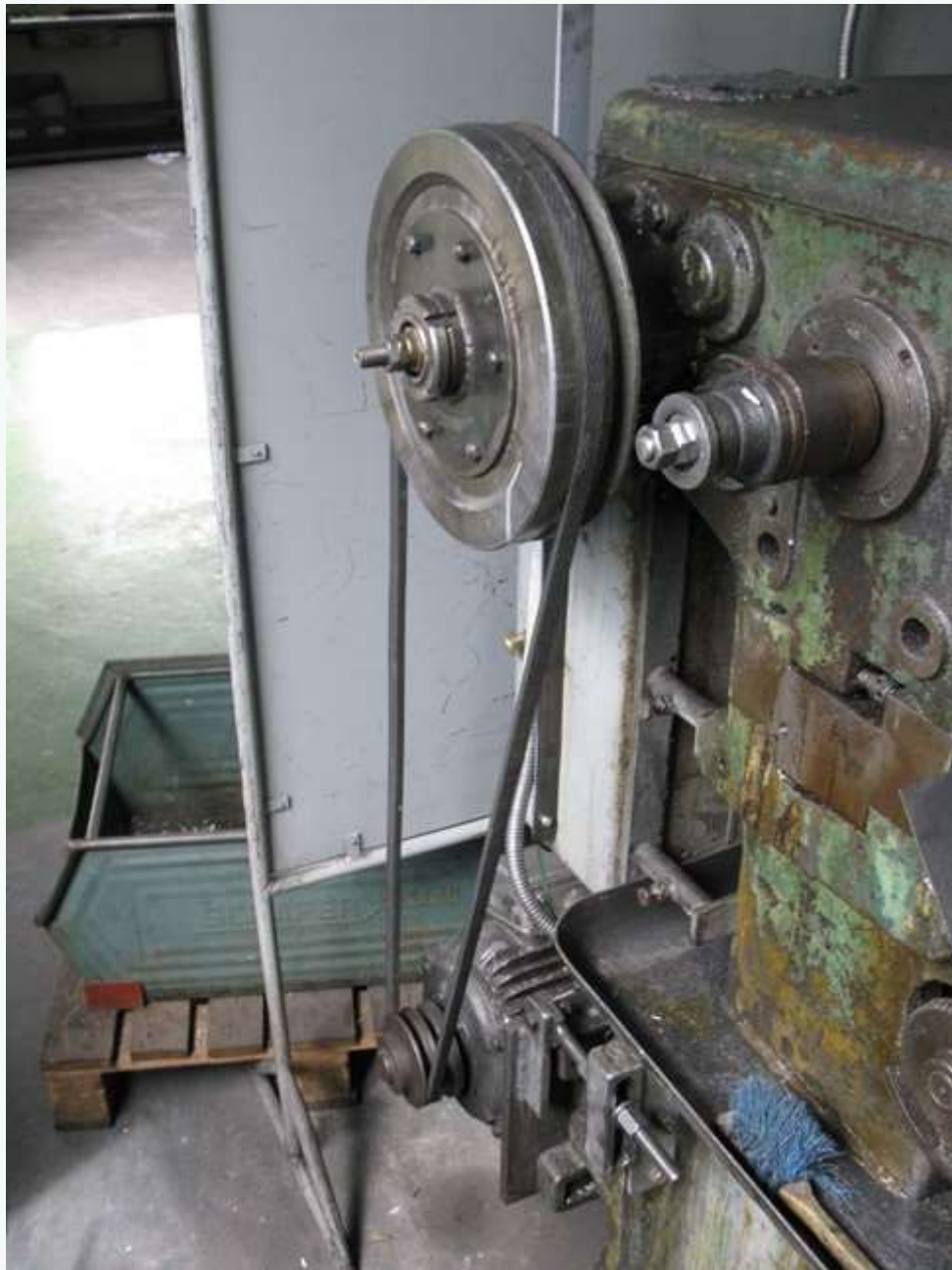

- **A területi felügyelőségek és a központot érintő létszámcsökkentés végrehajtása a bürokrácia csökkentése érdekében;**
- **A munkavédelmi tanácsadás és a munkaügyi tájékoztatás összeegyeztetése a hatósági feladatokkal;**
- **A technika fejlődésének olyan újszerű veszélyforrásai, mint például az automatizálás (váratlan mozgások, lehatárolt munkateretek, karbantartás veszélyei, szakképzetlenség, hamis biztonságérzet, indítás veszélyei, stb.).**

A kabátot időnként újra kell gombolni...

Köszönöm a figyelmet!